

N:o 10.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Jan. 1884, kl. 3 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående nedsättning i tullen å kaffe; gifven Stockholms slott den 9 Januari 1884.

Under åberopande af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed i nåder föreslå Riksdagen att besluta, att från och med början af nästkommande år tullen å kaffe må nedsättas från 26 öre per kilogram till 20 öre per kilogram samt å kaffe, brändt, likasom å alla till kaffesurrogat användbara, brända växter från 35 öre per kilogram till 30 öre per kilogram.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

O. R. Themptander.

Protokoll öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 9 Januari 1884.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern THYSELIUS,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Friherre HOCHSCHILD,
Statsråden: LOVÉN,
VON STEYERN,
Friherre VON OTTER,
HAMMARSKJÖLD,
RICHERT,
THEMPTANDER,
RYDING,
VON KRUSENSTJERNA.

Chefen för Finansdepartementet Statsrådet Themptander anförde i underdånighet:

»Tullen å kaffe, som under åren 1831—1845 utgjort nio öre, under åren 1846—1852 tio öre, 1853—1857 åtta öre, och 1858—1866 tio öre, allt per skålpund, höjdes vid 1867 års riksdag, då för fyllande af uppkommen statsbrist tullmedlen jemte andra statsinkomster måste tagas i ökad anspråk, till 12 öre. Sedan statsverkets ställning förbättrats, nedsattes denna tullsats år 1872 åter till 10 öre, vid hvilket belopp den förblef till år 1879. Detta år måste skattesatserna för fyra af de egentligen så kallade kassaartiklarne, nemligen bränvin, kaffe, socker och tobak, höjas för att bereda de för budgetens jemvigt erforderliga statsinkomster, och bestämdes dervid kaffetullen till 11 öre per skålpund. Oafsedt den obetydliga höjning, som egde rum, då vid tullsatsernas om-

föring efter metersystemet år 1880 tullen för kaffe sattes till 26 öre per kilogram, motsvarande 11,05 öre per skålpund, har denna tull sedermera varit oförändrad.

Med den betydliga utsträckning förbrukningen af kaffe här i landet vunnit och hvilken bäst bevisas deraf, att under de fem åren 1878—1882 importen af denna vara i årligt medeltal uppgått till 11,615,630 kilogram — år 1882 uppgick särskildt importen till 13,532,924 kilogram och år 1883, så vidt af nu tillgängliga uppgifter kan bedömas, till ännu högre belopp — kan kaffet numera med fullt skäl sägas hos oss hafva öfvergått från ett mer eller mindre öfverflödigt njutningsmedel till ett lifsmedel af icke ringa betydenhet. Det är derföre af vigt, att denna vara icke fördyras genom högre tull än som må vara för statsbehofvens fyllande nödig, och detta så mycket mer som den beskattning, hvilken under form af tull å kaffe uttages, otvifvelaktigt drabbar de mindre bemedlade samhällsklasserna jemförelsevis hårdare än de förmögnare. Medan nemligen konsumtionen af de flesta artiklar, hvilka utgöra föremål för finanstull, såsom t. ex. socker, tobak, vin, flertalet kolonialvaror, någorlunda rättar sig efter eller ställer sig i ett visst förhållande till konsumentens bättre eller sämre ekonomiska ställning, så att förbrukningen af varorna är vida större hos de mera bemedlade konsumenterna, är detta i fråga om kaffe icke fallet; fastmera är förhållandet dermed snarare motsatt, åtminstone inom vidsträckta delar af landet, i ty att för den fattige kaffet mången gång får träda i stället för andra lifsmedel.

Såsom jag får tillfälle att längre fram i dag, vid fråga om beräkningen af statsverkets inkomster för nästa statsregleringsperiod, närmare omförmåla, har å 1882 års statsreglering uppstått ett öfverskott af omkring 5,250,000 kronor och kan å statsregleringen för år 1883 likaledes beräknas ett öfverskott, uppgående till omkring 5,200,000 kronor. Till uppkomsten af dessa öfverskott har tullinkomsternas stegring i väsentlig mån bidragit; sålunda lemnade tullmedlen en afkastning, utöfver den beräknade, år 1882 af 4,000,000 kronor och år 1883 af 6,000,000 kronor, allt i runda tal. Med fästadt afseende härpå synes mig tiden nu vara inne att vidtaga en nedsättning i den — om jag så må uttrycka mig — tilläggsbeskattning å kaffe, som vid 1879 års riksdag beslutades med hänsyn till statsverkets dåvarande mindre gynsamma ställning.

Då emellertid inkomstberäkningen för den budget, som skall uppgöras för år 1885 — äfven om jag är ganska benägen att antaga, att de gynsamma förhållanden inom landet, hvarom senare tidens betydliga öfverskott å statsinkomsterna vittna, icke kunna beräknas komma att oafbrutet göra sig gällande — synes mig medgifva en något större upp-

offring af tullinkomst än allenast den, som skulle varda en följd af kaffetullens återförande till det belopp, hvarmed den utgått före den år 1879 vidtagna höjningen, kan fråga uppstå, huruvida, jemte en dylik nedsättning af kaffetullen, någon minskning bör ega rum jemväl i de nämnda år samtidigt med tullen å kaffe höjda skatterna å bränvin, socker och tobak, eller om framför en sådan åtgärd en vidare gående sänkning af kaffetullen må vara att föredraga. Att det icke kan vara lämpligt att minska nuvarande skattesatser å bränvin och tobak, hvilka båda artiklar alltid och med rätta varit ansedda som synnerligen lämpliga skatteföremål, torde af så väl statsfinansiella som andra skäl vara temligen allmänt erkändt.

Med större skäl skulle deremot en nedsättning i sockertullen kunna ifrågasättas. Men, ehuru socker tvifvels utan i vida högre grad än bränvin eller tobak har karakteren af lifsmedel, möter likväl mot en nedsättning af tullen derå en betänklighet, hvars vigt icke bör underskattas. Det bör nemligen icke förgätas, att, om än tullen å råsocker är att hänföra till de rena finanstullarne, innebär den med nämnde tull i oskiljaktigt samband stående, ehuru temligen svårbestämbara tullen å raffineradt socker derjemte ett skydd för de inhemska sockerraffinaderierna, hvarjemte sockertullen äfven i ett annat afseende utöfvar inflytande på den inhemska industrien, i det hvitbetssockertillverkningsafgiften är satt att utgå i visst förhållande till tullen å råsocker. En nedsättning i sockertullen kan derföre icke ega rum utan att föranleda rubbning i de ekonomiska betingelser, under hvilka nyssnämnda båda industrier arbeta. Då emellertid vår tulltaxa så nyligen som år 1882 undergått en omfattande revision, synes mig en billig hänsyn till industriens kraf på stadga i de af tull-lagstiftningen beroende villkor, hvarunder den har att arbeta, fordra, att icke utan trängande nödvändighet ändringar redan nu vidtagas i tulltaxebestämmelser, som hafva nu antydda egenskap. Och en sådan nödvändighet föreligger enligt min tanke nu så mycket mindre, som vid valet mellan en nedsättning af kaffetullen under det belopp, hvarmed den före år 1879 utgick, och en till motsvarande belopp gjord eftergift af tullinkomst under form af minskning i tullen å socker, det förra alternativet synes mig, på grund af hvad jag förut antydt derom att förbrukningen af socker mera än förbrukningen af kaffe rättar sig efter konsumentens ekonomiska ställning, vara att föredraga, såsom bättre öfverensstämmande med den grundsats, som vid all skattelagstiftning måste fasthållas, att så vidt möjligt söka lämpa skatten efter den olika skatteförmågan.

Då jag på denna grund finner mig böra förorda en nedsättning af

kaffetullen, så vidt tillmätt att en mera afsevärd skattelindring derigenom må beredas, torde detta lämpligen kunna ske genom sänkning af den ifrågavarande tullsatsen från dess nuvarande belopp, 26 öre per kilogram, till 20 öre per kilogram, hvilken sistnämnda tullsats motsvarar ungefär 8,5 öre per skålpund. Denna tullnedsättning skulle för statskassan, om man beräknar kaffeinförseln efter medeltalet af varans införsel under åren 1878—1882, medföra en minskad inkomst af 696,000 kronor i rundt tal, men införseln har, såsom jag redan erinrat, visat sig vara i en ganska stark stegring, och på en införselskvantitet af 1882 års omfång skulle minskningen i statsinkomst belöpa sig till icke mindre än ungefär 811,000 kronor. Under år 1883 har införseln af kaffe varit än större, men är jag ännu ej i tillfälle att meddela den exakta siffran därför. Det torde emellertid med visshet kunna antagas, att för en kvantitet, sådan som den hvilken detta år införts, minskningen i statsinkomst skulle med den nedsatta tullen utgöra åtminstone närmare 900,000 kronor.

Såsom en följd af kaffetullens nedsättning, bör minskning ock ske i tullsatsen för *brändt* kaffe samt för de med brändt kaffe i tullbeskattningshänseende likställda, till kaffesurrogat användbara brända växter. Den för dessa artiklar nu bestämda tullsatsen af 35 öre per kilogram torde få nedsättas till 30 öre, då man bibehåller samma proportion, som i allmänhet i föregående taxor iakttagits, mellan tullsaterna å kaffe och brändt kaffe, om än denna proportion något rubbades derigenom, att vid den senaste höjningen af kaffetullen vid 1879 års riksdag tullen å brändt kaffe lemnades oförändrad.

Jag hemställer fördenskull, att Eders Kongl. Maj:t tacktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att besluta, att från och med början af år 1885 tullen å kaffe må utgöra 20 öre för kilogram och å kaffe, brändt, likasom å brända växter, användbara till kaffesurrogat, 30 öre per kilogram.

Hvad föredragande Departementschefen sålunda hemstält, deruti Statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle till följd deraf till Riksdagen aflätas nådig proposition af det innehåll, bilagan till detta protokoll utvisar.

In fidem protocolli
Axel Adeltgren.